

Proto Yibbum in The Torah

Yehuda Goldfeder

Bereshit 38:6-18

וַיִּקַּח יְהוֹדָה אִשָּׁה לְעַר בְּכוֹרוֹ וַשְׁמָה תִּמָּר

וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוֹדָה רַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּמָּתְהוּ יְהוָה

וַיֹּאמֶר יְהוֹדָה לְאוֹנָן בֶּן אֵל-אִשָּׁת אָחִיו וַיִּבֶם אֹתָהּ וְהָקָם יָרֵעַ לְאָחִיו

וַיִּנְדַּע אוֹנָן כִּי לֹא לוֹ יִהְיֶה הַגֶּרֶעַ וְהָיָה אִם-בָּא אֵל-אִשָּׁת אָחִיו וְשָׂתָת אֶרְצָה לְבִלְתִּי נָתַן-יָרֵעַ לְאָחִיו

וַיִּרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמָת גַּם-אֹתוֹ

וַיֹּאמֶר יְהוֹדָה לְתִמָּר כְּלָתוֹ שְׂבִי אִלְמָנָה בֵּית-אָבִיךָ עַד-יִגְדַּל שְׁלָה בְנִי כִּי אָמַר פֶּן-יָמוּת גַּם-הוּא כְּאָחִיו
וַתֵּלֶךְ תִּמָּר וַתֵּשֶׁב בֵּית אָבִיהָ

וַיִּרְבוּ הַיָּמִים וַתָּמָת בַּת-שׁוּעַ אִשְׁת-יְהוֹדָה וַיִּנָּחֶם יְהוֹדָה וַיַּעַל עַל-גִּזְיוֹן צֹאנוֹ הוּא וְחִירָה רַעְהוּ הָעֶדְלָמִי
תִּמְנָתָהּ

וַיִּגַּד לְתִמָּר לֵאמֹר הִנֵּה חֲמִידָה עָלָה תִּמְנָתָהּ לְגִזִּי צֹאנִי

וַתִּסָּר בְּגִדֶי אִלְמָנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ וַתִּכְסּ בַּצִּעִירָהּ וַתִּתְעַלָּה וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינִים אֲשֶׁר עַל-דָּרֶךְ תִּמְנָתָהּ כִּי רָאָתָהּ
כִּי-יִגְדַּל שְׁלָה וְהוּא לֹא-נִתְּנָהּ לוֹ לְאִשָּׁה

וַיִּרְאֶה יְהוֹדָה וַיַּחְשֹׁבָהּ לְזוֹנָה כִּי כִסְתָהּ פָּנֶיהָ

וַיֵּט אֵלֶיהָ אֵל-הַדָּרֶךְ וַיֹּאמֶר הֲבֵה-נָא אָבוֹא אֵלֶיךָ כִּי לֹא יָדַע כִּי כָלָתוֹ הוּא וַתֹּאמֶר מִה-תִּתֶּן-לִי כִּי תָבוֹא
אֵלַי

וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גִּדִּי-עֲזִים מִן-הַצֹּאן וַתֹּאמֶר אִם-תִּתֶּן עֲרִבֹן עַד שְׁלֹחַךְ

וַיֹּאמֶר מִה הָעֲרִבֹן אֲשֶׁר אֶתֶּן-לָךְ וַתֹּאמֶר חֲתָמְךָ וּפְתִילְךָ וּמַטְּךָ אֲשֶׁר בְּיָדְךָ וַיִּתֶּן-לָהּ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַתַּהַר
לוֹ

הענין סוד גדול מסודות התורה בתולדת האדם ונכר הוא לעיני רואים אשר נתן להם השם עינים לראות ואזנים לשמוע והיו החכמים הקדמונים קודם התורה יודעים כי יש תועלת גדולה ביבום האב והוא הראוי להיות קודם בו ואחריו הקרוב במשפחה כי כל שארו הקרוב אליו ממשפחתו אשר הוא יורש נחלה יגיע ממנו תועלת והיו נוהגים לישא אשת המת האב או האב או הקרוב מן המשפחה ולא ידענו אם היה המנהג קדמון לפני יהודה ובבראשית רבה (פה ה) אמרו כי יהודה התחיל במצות יבום תחלה כי כאשר קבל הסוד מאבותיו נזדרז להקים אותו וכאשר באתה התורה ואסרה אשת קצת הקרובים רצה הקב"ה להתיר איסור אשת האב מפני היבום ולא רצה שידחה מפניו איסור אשת אחי האב והבן וזולתם כי באב הורגל הדבר ותועלת קרובה ולא בהם כמו שהזכרתי והנה נחשב לאכזריות גדולה באב כאשר לא יחפוץ ליבם וקוראים אותו בית חלוץ הנעל (דברים כה י) כי עתה חלץ מהם וראוי הוא שתעשה המצוה זאת בחליצת הנעל וחכמי ישראל הקדמונים מדעתם הענין הנכבד הזה הנהיגו לפנים בישראל לעשות המעשה הזה בכל יורשי הנחלה באותם שלא יהיה בהם איסור השאר וקראו אותו גאולה וזהו ענין בועז וטעם נעמי והשכנות והמשכיל יבין:

It is contrary to man's nature that he should suddenly abandon all the different kinds of Divine service and the different customs in which he has been brought up, and which have been so general, that they were considered as a matter of course; it would be just as if a person trained to work as a slave with mortar and bricks, or similar things, should interrupt his work, clean his hands, and at once fight with real giants.

The reason of the law concerning marrying the deceased brother's wife is stated in the Bible (Deut. 25:5). It was a custom in force before the Law was given, and the Law perpetuated it. The ceremony of halizah (ibid. 6, seq.), "taking off the shoe," has been introduced, because in those days it was considered disgraceful to go through that ceremony, and in order to avoid the disgrace, a person might perhaps be induced to marry his deceased brother's wife. This is evident from the words of the Law: "So shall it be done unto that man that will not build up his brother's house. And his name shall be called in Israel, The house of him that hath his shoe loosed" (Deut. 25:9).

(ה) כִּי־יֵשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֶן אֵין־לּוֹ לֹא־תִהְיֶה אֲשֶׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר וְכִמָּה יָבָא עָלֶיהָ וּלְקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִכְמָה : (ו) וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תִּלְדַּד יָקוּם עַל־שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא־יִמָּחַה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל : (ז) וְאִם־לֹא יִחַפֵּץ הָאִישׁ לְקַחַת אֶת־יְבִמָּתוֹ וְעָלָתָה יְבִמָּתוֹ הַשְּׂעִרָה אֶל־הַזִּקְנִים וְאָמְרָה מֵאֵן יְבָמִי לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יְבָמִי : (ח) וְקִרְאוּ־לּוֹ זִקְנִי־עִירוֹ וְדִבְרוּ אֵלָיו וְעָמַד וְאָמַר לֹא חָפְצָתִי לְקַחְתָּהּ : (ט) וְנָגְשָׁה יְבִמָּתוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזִּקְנִים וְחָלְצָה נָעֻלָּה מֵעַל רַגְלוֹ וְיָרְקָה בְּפָנָיו וְעָנְתָה וְאָמְרָה כֹּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יָבִנָּה אֶת־בֵּית אָחִיו : (י) וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חָלוּץ הַנָּעֹל :

(כח) כִּי־יָמוּד אַחִיד וּמָכַר מֵאַחֲזָתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וְגָאַל אֶת מִמָּכְרוֹ אַחִיו : (כו) וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה לוֹ גֹּאֵל וְהוֹשִׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כָּדִי גֹאֲלָתוֹ : (כו) וְחָשַׁב אֶת־שְׁנֵי מִמָּכָרוֹ וְהוֹשִׁיב אֶת־הַעֲדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכְרוֹ וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ : (כח) וְאִם לֹא־מָצָא יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לוֹ וְהָיָה מִמָּכָרוֹ בֶּנֶד הַקֶּנָּה אוֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וְנָצָא בְּיָבֵל וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ :

א וּבָעַז עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהָיָה הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דְּבַר־בָּעַז וַיֵּאמֶר סוּרָה שְׂבִי־פָּה פְּלִגִּי אֶלְמִנִי
:ב וַיֵּסֶר וַיֵּשֶׁב
:ג וַיִּקָּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֵּאמֶר שְׂבִי־פָּה וַיֵּשְׁבוּ
:ד וַיֵּאמֶר לְגֹאֵל חֲלֹקֶת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאַחֲזָנוּ לְאַלְיִמְלֵךְ מְכָרָה נַעֲמִי הַשְּׂבִיָּה מִשְׁגָּה מוֹאָב
:ה וְאֲנִי אֲמַרְתִּי אֵלָּה אֲזַנֶּנָּה לְאִמֶּר קָנָה גִּגְד הַיִּשְׂבִּים וְגִגְד זִקְנֵי עַמִּי אִם־תִּגְאָל־גֹּאֵל וְאִם־לֹא יִגְאָל הַגִּידָה
:ו לִי וְאָדַע [וְאָדַעָה] כִּי אֵין זִוְלָתָךְ לְגֹאֵל וְאֲנִי אַחֲרֶיךָ וַיֵּאמֶר אֲנִי אֲגָאֵל
:ז וַיֵּאמֶר בָּעַז בְּיוֹם־קְנוֹתָךְ הַשָּׂדֶה מִיָּד נַעֲמִי וְיִמָּאת רֵוֹת הַמּוֹאָבִיָּה אֲשֶׁת־הַמֶּת קִנִּיתִי [קְנִיתָהּ] לַהֲקִים
:ח שְׁם־הַמֶּת עַל־נַחֲלָתוֹ
:ט וַיֵּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוֹכַל לְגֹאֵל־[לְגֹאֵל־] לִי פֶן־אֲשַׁחֲזִית אֶת־נַחֲלָתִי גֹאֲל־לָךְ אַתָּה אֶת־גֹּאֲלָתִי כִּי לֹא־
אוֹכַל לְגֹאֵל
:י זֹאת לְפָנַי בִּישְׂרָאֵל עַל־הַגֹּאֲלָה וְעַל־הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל־דְּבַר שְׁלֹף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרַעְהוֹ וְזֹאת
הַתְּעוּבָה בִּישְׂרָאֵל
:יא וַיֵּאמֶר הַגֹּאֵל לְבָעַז קָנָה־לָךְ וַיִּשְׁלַף נַעֲלוֹ
:יב וַיֵּאמֶר בָּעַז לְזִקְנֵי וְכָל־הָעָם עֲדִים אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קִנִּיתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְאַלְיִמְלֵךְ וְזֹאת כָּל־אֲשֶׁר
לְכָלִּיזוֹן וּמִחֲלֹן מִיָּד נַעֲמִי
:יג וְגַם אֶת־רֵוֹת הַמּוֹאָבִיָּה אֲשֶׁת מַחֲלֹן קִנִּיתִי לִי לְאִשָּׁה לַהֲקִים שְׁם־הַמֶּת עַל־נַחֲלָתוֹ וְלֹא־יִפְרֹת שְׁם־הַמֶּת
מֵעַם אֲחִיו וּמִשְׁעַר מִקוֹמוֹ עֲדִים אַתֶּם הַיּוֹם
:יד וַיֵּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בַּשַּׁעַר וְהַזִּקְנִים עֲדִים יִתְּנוּ יָהֵא אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתָךְ כְּרֶתֶל וּכְלָאָה
:טו אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתִּימָה אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַשְׂהָ־תִּיל בְּאִפְרָתָה וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם
:טז וַיְהִי בֵּיתָךְ כְּבֵית פֶּרֶץ אֲשֶׁר־יִלְדָה תָּמָר לִיהוֹדָה מִן־הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתְּנוּ יָהֵא לְךָ מִן־הַנְּעָרָה הַזֹּאת
:יז וַיִּקָּח בָּעַז אֶת־רֵוֹת וַתְּהִי־לּוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּתְּנוּ יָהֵא לָהּ הַרְיֹון וַתֵּלֶד בֶּן

כתנאי (רות ד, ז) וזאת לפנינו בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו גאולה זו מכירה וכן הוא אומר (ויקרא כז, כ) לא יגאל תמורה זו חליפין וכן הוא אומר (ויקרא כז, י) לא יחליפנו ולא ימיר אותו לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו מי נתן למי בועז נתן לגואל רבי יהודה אומר גואל נתן לבועז

בראשונה היו קונין בשליפת המנעל הדא היא דכתיב (רות ד'ז') וזאת לפני ישראל על הגאולה ועל התמורה שלף איש נעלו וגו' מי שלך תמן אמרין רב ולוי חד אמר הקונה וחד אמר המקנה ואתיין אילין פלוגותא כאינן פלוגותא דתני בעז נתן לגואל ר' יהודה אומר הגואל נתן לבועז

Shulchan Aruch Choshen Mishpat 195:2

ואין קונין בכליו של מקנה:

The Antiquities of the Jews 5:9

Now about noon Booz went down into the city, and gathered the senate together, and when he had sent for Ruth, he called for her kinsman also; and when he was come, he said, "Dost not thou retain the inheritance of Elimelech and his sons?" He confessed that he did retain it, and that he did as he was permitted to do by the laws, because he was their nearest kinsman. Then said Booz, "Thou must not remember the laws by halves, but do every thing according to them; for the wife of Mahlon is come hither, whom thou must marry, according to the law, in case thou wilt retain their fields." So the man yielded up both the field and the wife to Booz, who was himself of kin to those that were dead, as alleging that he had a wife already, and children also; so Booz called the senate to witness, and bid the woman to loose his shoe, and spit in his face, according to the law; and when this was done, Booz married Ruth, and they had a son within a year's time.

Guiding Questions:

- 1) In the story of Yehuda and Tamar, Yibbum is performed. But there are two problems with this. One, from Tamar's actions and the end of the story, we see Yibbum could be done even with the father of the deceased, an action prohibited by Torah law. Two, this is before Matan Torah! Even though there are several statements in Chazal indicating the Avot kept the Torah, many commentators do not take this literally due to manifest issues. Certainly that is the case here, when his actions actually violate Torah Law!
- 2) Both Rambam and Ramban explain that Yibbum existed prior to the Torah which later legislated it. But are both opinions identical? How does this fit into the Rambam's broader historical-contextual perspective on mitzvot?
- 3) There is no question that the passage in Rut does not describe either Yibbum or Chalitza. The verse is explicit that the shoe removal is an act of acquisition, unrelated to Chalitza. But it is equally undeniable that the author of Rut intended to evoke chalitza imagery. While the consensus is that Boaz removed his shoe, the text is ambiguous, perhaps to give the reader the ability to imagine Ploni Almoni performed the act. The text is so reminiscent of chalitza and Yibbum that Josephus got confused and recorded the incident as such. Why might the author of Rut have written the story with these literary cues?